

Πνευματικὴ Οἰκοδομὴ

■ Εἰκόνες πραότητος

Ἡ μητέρα μου*

«...ἡ ἀγάπη της γιὰ τὸν Θεό,
ἡ καλωσύνη, ἡ μετριοφροσύνη της...»

Σὲ ὅλη τὴν ζωὴ της ζοῦσε μιὰ βαθειὰ πνευματικὴ ζωὴ. Στὶς ἑορτὲς συμμετεῖχε μὲ πολλὴ εὐλάβεια, ἀκόμη καὶ στὶς μικρότερες. **Β**έβαια δὲν γνῶριζε ἀπὸ βιβλία, εἶχε διάκρισι καὶ διαίσθησι, δὲν ἐγνῶριζε ἀπὸ ἑορταστικούς κύκλους καὶ ὅμως συμμετεῖχε σ' ὅλες τὶς ἑορτὲς, στὶς νηστεῖες καὶ στὰ ἐτήσια μνημόσυνα τῆς Ἐκκλησίας μας ἀλανθάστως.

Ἡ ἐλεημοσύνη της ἦτο ἡ βασικὴ της φροντίδα σχεδὸν σὲ καθημερινὴ βάσι. **Τ**οὺς ξένους τοὺς καλοῦσε ἀπὸ τὸν δρόμο, τοὺς φιλοξenoῦσε σπῖτι μας καὶ τοὺς ἀνέπαυε. **Π**οτὲ δὲν ἀνεχώρησε ἔστω καὶ ἓνας πτωχὸς ἀπὸ τὸ σπῖτι μας μὲ ἀδειανὰ τὰ χέρια.

Ἡ πατέρας μου τὴν ὠνείδιζε ἐνίοτε, διότι εἶχε σὲ μεγάλο βαθμὸ ἀνοικτὰ τὰ χέρια της.

Στὰ μνημόσυνα τῶν νεκρῶν συμμετεῖχε μὲ πολλὴ εὐλάβεια. **Κ**άθε Σάββατο πρωῖ ἔδινε ξεχωριστὴ ἐλεημοσύνη γιὰ τοὺς κοιμηθέντες: **Μ**ία λεκάνη γάλα ἢ φαγητὸ καὶ νερὸ πὺ μετέφερε ἢ ἴδια γιὰ τοὺς γείτονες. **Κ**ατόπιν ἀσχολεῖτο μὲ τὴν καθαριότητα τῶν ρούχων γιὰ τὴν ἐπομένη ἡμέρα καὶ στὴν συνέχεια ἐμαγεῖρευε τὸ φαγητὸ γιὰ τὸ τραπέζι τῆς Κυριακῆς, μετὰ τὴν Θεία Λειτουργία, διότι τὴν Κυριακὴ οὐδέποτε ἐμαγεῖρευε.

Ἢταν κτυποῦσε ἡ καμπάνα τοῦ Ἑσπερινοῦ, ὅλες οἱ δουλειὲς γιὰ τὴν αὐριανὴ ἡμέ-

ρα είχαν τελειώσει και έτσι άρχισε την ημέρα της Κυριακής. **Τ**ὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς ἐφορούσαμε ὅλοι τὰ καθαρά μας ρούχα καὶ ἐσώρουχα καὶ ἐπηγαίναμε στὴν Ἐκκλησία.

Ὁ πατέρας μας σηκωνόταν πολὺ πρωὶ, ἀφοῦ ἔκανε τὴν προσευχή του, μετὰ ἐδιάβαζε

τοὺς Χαιρετισμοὺς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπὸ τὸ Ὁρολόγιο καὶ κατόπιν ἐδιάβαζε περικοπὲς ἀπὸ τὴν Καινὴ Διαθήκη. **Ὅ**ταν ἀναχωρούσαμε γιὰ τὴν Ἐκκλησία, πρῶτα ἐζητούσαμε συγγνώμη οἱ μὲν ἀπὸ τοὺς δέ: «Συγχαρῆστε», καὶ «ὁ Θεὸς νὰ σὲ συγχαρῆσει!». **Αὐ**τὸ συνέβαινε ὄχι μόνον μετὰξὺ μας, μὲ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ σπιτιοῦ μας, ἀλλὰ καὶ μὲ τοὺς γείτονες.

Τὶς νηστεῖες –τὶς τρεῖς ἡμέρες τῆς ἐβδομάδος Δευτέρα, Τετάρτη καὶ Παρασκευή, καθὼς καὶ τὶς μεγάλες νηστεῖες τὶς κρατοῦσε μὲ πολλὴ εὐλάβεια καὶ ἀκρίβεια, καθὼς καὶ τὰ μικρὰ παιδιά, ἔστω καὶ νὰ ἦσαν ἄρρωστα. **Ἡ** Μεγάλη Τεσσαρακοστὴ ἦτο ἓνα γεγονός σημαντικὸ στὴν χριστιανικὴ ζωὴ ὅλων μας. **Εἶ**χαμε σκευὴ διατηρημένα μόνον γι' αὐτὸν τὸν καιρό: ὄπως λεκάνες, πιάτα καὶ κουτάλια. **Τ**ὸ Πάσχα καὶ τὰ Χριστούγεννα οἱ ἑορτὲς στὰ χωριά μας διαρκοῦσαν πολλὲς ἡμέρες.

Ἡ μητέρα μου ἦτο μία ἀνεπανάληπτη νοικοκυρά. **Αὐ**τὴ ἔραβε, ὑφαίνε στὸν ἀργαλειό, ἔπλεκε. **Μ**ᾶς ἔκανε ἡ ἴδια ὅλα τὰ ἐνδύματά μας: ὑποκάμισα, παλτά, γελέκια, ζακέτες, καθὼς καὶ βελόντζες καὶ ἄλλα σκεπάσματα γιὰ τὰ κρεβάτια μας.

Ἐμεγάλωσε ὀκτῶ παιδιά, ἕξι κορίτσια καὶ δύο ἀγόρια καὶ μᾶς ἀνέθρεψε ὅλα μὲ τὸν φόβο τοῦ Θεοῦ, μὲ σεβασμὸ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους καὶ μὲ τιμὴ. **Δ**ὲν λυπόταν νὰ μᾶς δέρνη κιάλας, ὅταν χαλούσαμε τὴν τάξι τοῦ «κοινοβίου» τῆς.

Εὐλάβεια, πίστις, ἐκπλήρωσις τῶν χριστιανικῶν μας παραδοσιακῶν καθηκόντων μᾶς εἶχαν γίνει φυσικὴ συνήθεια. **Ἐ**πήγαζαν μέσα ἀπὸ τὴν ὑπαρξί της. **Ὁ**μοίως ἡ ἀγάπη της γιὰ τὸν Θεό, ἡ καλωσύνη, ἡ μετριοφροσύνη της...

Κάποτε, ὅταν εὐρέθηκα στὸ καταφύγιο τῆς πόλεως Μπροστένι, ἐπήγα μία ἐπίσκεψι καὶ νὰ μείνω τὸ Ἅγιο Πάσχα στὸ σπίτι μας, καὶ θυμήθηκα τὶς χριστιανικὲς μας συνήθειες, τὶς

ὁποῖες δὲν εἶδα πάλι ἀπὸ τὴν παιδική μου ἡλικία. Ἦμπόρεσα νὰ συνομιλήσω μαζί της καὶ κατάλαβα τότε πόσο βαθεῖα ἦτο ἡ χριστιανικὴ τῆς ζωῆ.

Τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ ἀναχώρησε τὸ πρωτὶ ἀπὸ τὸ σπίτι, καὶ ὅταν ἐπέστρεψε καὶ τὴν ἐρώτησα, ἔμαθα μὲ μεγάλη μου ἐκπληξι ὅτι εἶχε πάει σὲ μιὰ ἀσθενῆ γειτόνισσα νὰ τῆς κάνῃ ἕνα δῶρο, νὰ τῆς πλύνῃ τὰ πόδια εἰς ἀνά-

μνησιν τῆς ταπεινώσεως τοῦ Ἰησοῦ μας πρὸ τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου. «**Ὁ** Κύριος νὰ πλύνῃ τὰ πόδια τῶν Μαθητῶν Του κι ἐγὼ νὰ μὴ κάνω τίποτε γι' Αὐτόν;», μοῦ ἀπήντησε. «**Ἐ**καμα κι ἐγὼ κάτι παρόμοιο. **Ἐ**πλυνα τὰ πόδια τῆς Μαρίας τοῦ Γαβριήλ, ἡ ὁποία εἶναι ἄρρωστη στὸ κρεβάτι καὶ τῆς ἐφόρεσα ἕνα ζευγάρι κάλτσες ἀπὸ τίς δικές μας καινούργιες».

Τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῆ ἦτο ὅλη τὴν ἡμέρα μὲ τὰ μάτια τῆς δακρυσμένα. «**Ὅ**ταν σκέπτομαι, μοῦ ἔλεγε, πόσα υπέφερε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς γιὰ ἐμᾶς, μοῦ ἔρχεται νὰ κλαίω καὶ νὰ στενάζω ἀπὸ πόνο».

Τὸ Μέγα Σάββατο, ὅταν ἐμεῖς ἐθαυμάζαμε τὰ τσουρέκια καὶ τὰ κουλούρια ποὺ μᾶς παρεσκεύαζε γιὰ τὸ Πάσχα, αὐτὴ μᾶς ἔλεγε: «**Τ**ὰ ἔκαμα τόσο ὠραῖα ὄχι γιὰ νὰ τὰ εὐχαριστηθῆτε τρώγοντάς τα, διότι δὲν μοῦ ἔρχεται οὔτε νὰ τὰ ἀγγίξω, ἀλλὰ τὰ ἔκανα ἔτσι πρώτα γιὰ τὴν δόξα τοῦ Κυρίου μας, ποὺ αὐριο ἀνασταίνεται».

Σὰν γερόντισσα στὴν ἡλικία, παρότι ἔπασχε ἀπὸ ἀσθένειες, οὐδέποτε ἀπουσίασε ἀπὸ τὴν ἐκκλησία. Διατηροῦσαν μία συνήθεια οἱ νοικοκυρὲς νὰ ἀσπάζωνται τὸ χέρι τῶν γερόντων καὶ τῶν χηρῶν καὶ νὰ τοὺς βάζουν στὸ χέρι χρήματα. **Κ**άποτε μ' ἐρώτησε, ἂν εἶναι καλὸ αὐτὸ ποὺ κάνει δηλαδὴ, νὰ παίρνῃ χρήματα.

Μοῦ ἔλεγε: «**Π**οτὲ δὲν ἐξοδεύω αὐτὰ τὰ χρήματα γιὰ μένα, ἀλλὰ ἀγοράζω μὲ αὐτὰ κεριά καὶ τὰ ἀνάβω μπροστὰ στὴν Κυρία Θεοτόκο· καὶ στὸ σπίτι μου γιὰ κάθε φράγκο κάνω καὶ ἀπὸ δέκα μετάνοιες, γιὰ τὴν ὑγεία ποὺ μοῦ

ἔδωσε».

Άλλη φορά ἤθελα νὰ μάθω τὶ ξέρει ἡ μητέρα μου ἀπὸ τὴν διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας. **Μ**οῦ ἔλεγε τότε τὸ Σύμβολο τῆς Πίστεως, τὸ Ὄνειρο τῆς Παναγίας, τὴν Ἐπιστολή, τὰ ὁποῖα ἀπήγγειλλε ἀπὸ στήθους.

Επίσης ὀλόκληρα κείμενα ἀπὸ τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο καὶ τοὺς Ψαλμούς. **Μ**οῦ ἔλεγε τὸν 49ον Ψαλμό. **Ε**γνώριζε ἀπὸ στήθους

πολλὲς προσευχὲς, τροπάρια, στιχηρὰ τῶν ἑορτῶν, τὰ ὁποῖα ἐμάθαινε στὴν ἐκκλησία. **Ε**θαύμασα γιὰ ὅλα αὐτὰ διότι δὲν μοῦ εἶχε δώσει κάποια αἴσθησι ὅτι τὰ ἐγνώριζε καὶ τὰ κρατοῦσε μέσα της μὲ πολλὴ ἀφοσίωσι.

Πάντοτε στὴν προσευχὴ. **Π**ρὶν νὰ βγοῦμε ἀπὸ τὸ σπίτι, τὴν ἐβλέπαμε ἀμέσως καὶ ἐπήγαινε στὰ εἰκονίσματα. **Ε**κάνε τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ἔκανε μερικὲς μετάνοιες καὶ μετὰ ἄρχιζε τὶς δουλειές της. **Τ**ὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Κυρίας Θεοτόκου τὰ ἔλεγε μὲ πολλὴ ψυχικὴ θερμότητα, μὲ ἐμπιστοσύνη καὶ ἀκλόνητη ἐλπίδα στὴν βοήθεια τοῦ Θεοῦ.

Γιὰ τὸν θάνατό της ἦτο προετοιμασμένη, πρὶν ἀπὸ πολὺ καιρό. **Τ**ὸ φόρεμά της γιὰ τὸν τάφο της, τὸ σεντόνι γιὰ τὸ φέρετρό της καὶ ἓνα μάτσο κεριὰ τὰ εἶχε ἐτοιμάσει καὶ τὰ κρατοῦσε στὸ σεντούκι της.

Μερικὲς ἑβδομάδες πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό της, πηγαίνοντας νὰ τὴν ἰδῶ ἀκόμη μιὰ φορά, τῆς ἔδωσα μιὰ δεσμίδα κερὶ καθαρὸ, ποῦ μοῦ τὸ χάρισε ὁ π. Μακάριος. **Τ**ῆς ἔδωσα μεγάλῃ χαρὰ γι' αὐτὰ. **Τ**ὰ ἔβαλε στὸ σεντούκι της καὶ μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία εἶδα τὶ εἶχε μέσα.

Επέρασε στὴν αἰωνιότητα στὶς 4 Ἰουλίου 1967, μετὰ ἀπὸ κάποια ὀλιγόμηνη ἀσθένεια.

Ακόμη, πρὶν ἀπὸ τὴν νηστεία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων –τὴν χρονιά αὐτὴ διαρκοῦσε μόνο τρεῖς ἡμέρες– ἐκάλεσε τὴν ἀδελφή μου Γλυκερία: **«Ν**ὰ καλέσης τὸν πάτερ Ἰονίκα νὰ μὲ ἐξομολογήσῃ καὶ νὰ μὲ κοινωνήσῃ».

Ενήστευσε τρεῖς ἡμέρες, ἐξωμολογήθηκε καὶ κοινωνήσῃ. **Τ**ὸ Σάββατο 1ῃ Ἰουλίου πλύθηκε, ἄλλαξε, κατὰ τὴν συνήθειά της, χτενίσθηκε καὶ εἶπε στὴν Γλυκερία:

- **Π**άρε τὸ σεντόνι καὶ σκέπασέ με, διότι νά, βλέπεις, ἔρχονται στὸν δρόμο τρεῖς γυναῖκες στὰ λευκὰ ντυμένες.

- Πού είναι μαμά; Τὴν ἐρώτησε ἡ Γλυκερία κοιτάζοντας πρὸς τὸ παράθυρο χωρὶς νὰ ἰδῆ κάποιον.

- Ἄφησε. Αὐτὲς ἔχουν δουλειὰ μὲ μένα καὶ ὄχι μὲ σένα...

Κάποια νύκτα ἀπὸ τὶς τελευταῖες τῆς εἶδε στὸ ὄνειρό της τὸν Δημήτριο, τὸν μικρότερο γυιό της ποὺ πέθανε πρῶτος ἀπ' ὅλους μας, ἐξ αἰτίας τοῦ ὁποῦ ἦτο πάντοτε ἀπαρηγόρητη... Ἦτο τὸ παιδί μὲ λευκὸ ὑποκάμισο, μὲ τὸ κεφάλι ἄσκεπο, μέσα σ' ἓνα μεγάλο λιβάδι καὶ συνέλλεγε λουλούδια.

- Τί κάνεις ἐδῶ; τὸν ἐρώτησε ἐκείνη.

- Μαζεύω λουλούδια, τῆς ἀπήντησε ὁ γυιός της.

- Καὶ γιατί εἶσαι ἀσκέπαστος στὸ κεφάλι; Ἐγὼ σοῦ φόρεσα καπελλάκι.

- Ἐδῶ δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπ' αὐτά, τῆς ἀπήντησε χαρούμενος ὁ γυιός της...

Μετὰ τὴν Θεία Κοινωνία τὸ πρόσωπό της ἀλλοιώθηκε. Δὲν ἔφαγε πλέον πάλι τίποτε, ἀλλὰ ζητοῦσε μόνο κρῦο νερὸ γιὰ νὰ δροσιζεταί, ἐπειδὴ καιγόταν στὸν πυρετό. Κατόπιν εἶχε μεγάλη εὐθυμία, τὴν ὁποία οὐδέποτε εἶχε δείξει καὶ ἄρχισε νὰ ψάλλῃ ἀπὸ τὰ τροπάρια ποὺ εἶχε μάθει στὴν ἐκκλησία: «Χριστὸς ἀνέστη...», «Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε...», «Ἡ Γέννησίς σου Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν...», τὸ τροπάριο τῆς Πεντηκοστῆς καὶ ἄλλα. Ἀκόμη προσευχόταν ἀκατάπαυστα: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με τὴν ἁμαρτωλή. Μητέρα τοῦ Κυρίου μου, ἐλέησόν με τὴν ἁμαρτωλή». «Κύριε μὴ τῷ θυμῷ σου ἐλέγξης με, μηδὲ τῇ ὀργῇ σου παιδεύσης με», τὸν 50ον Ψαλμὸ καὶ ἐπανελάμβανε πάντοτε: «Δέξου Κύριε αὐτοὺς ποὺ ἔρχονται σὲ Σένα καὶ μετὰ δέξου καὶ μένα...».

Τὴν τελευταία ἡμέρα καὶ νύκτα πρὸς τὴν ἡμέρα Τρίτη, δὲν κοιμήθηκε καθόλου, ἀλλὰ προσευχόταν συνεχῶς ψιθυριστά. Κατόπιν εἶπε στὴν Γλυκερία: «Νὰ μοῦ κάνης ὠραῖο μνημόσυνο μὲ κόλυβα, μὲ πρόσφορο, μὲ λουλούδια καί... νὰ δώσης στὸν πάτερ (Πετρώνιο) λευκὴ τὴν λύσι τῶν ἁμαρτιῶν μου νὰ τὴν ἔχη σὰν ἐνθύμιο ἀπὸ τὴν μάννα του...».

Τὴν Τρίτη τὸ πρωῖ, 4ῆ Ἰουλίου, ὅταν ἤρχοντο οἱ πρῶτες ἀκτῖνες στὸ παράθυρο τοῦ δωματίου της, ἐζήτησε ἀπὸ τὴν Γλυκερία τὸ κερί, ἄνοιξε τὰ μάτια της καὶ ἐψιθύρισε: «Συγ-

χώρεσέ με...!», κατόπιν ἐστράφη πρὸς τὸ ἄλλο μέρος καὶ ἐκοιμήθη ὀριστικά... **Ἡ** ψυχὴ τῆς ἐπέταξε ἀπὸ τὸ χωμάτινο σκευὸς τοῦ σώματός της, πὺν τόσο πολὺ βασανίσθηκε καὶ ταλαιπωρήθηκε. **Τὸ** πρόσωπό της ἦτο εἰρηνικὸ καὶ ἓνα χαμόγελο κρεμόταν ἀπὸ τὰ χεῖλη της...

Ἐζησε περίπου 87 χρόνια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα 39 μὲ τὸν ἄνδρα της καὶ τὰ ὑπόλοιπα 25 σὰν χήρα. **Γ**εννήθηκε στὶς 8 Σεπτεμβρίου 1880, παντρεύθηκε τὸν Ἰανουάριό τοῦ 1903, ἀπέθανε στὶς 4 Ἰουλίου 1967.

Ὁ πατέρας μου γεννήθηκε τὸ 1873 καὶ ἀπέθανε τὴν 1ην Αὐγούστου 1942.

(*) Γέροντος Πετρωνίου Τανάσε, Εἰκόνες Πραότητος, σελ. 95-101, ἐκδόσεις «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», 2004. Ἐπιμέλ. ἡμετ. • Τὸ Κείμενο αὐτὸ ἐμελετήθη συλλογικῶς στὴν Ἐνοριακὴ Σύναξι, ἡ ὁποία πραγματοποιήθηκε τὴν Κυριακὴ 23.5.2016 ἐκ. ἡμ., στὸν Ἱερό Ναὸ τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης τῆς Ἐπισκοπῆς Στοκχόλμης. • Συντονιστὴς τῆς μελέτης καὶ ἀναλύσεως τοῦ Κειμένου ἦταν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ὁρωποῦ καὶ Φυλῆς κ. Κυπριανός, ὁ ὁποῖος εὐρίσκετο στὴν Σουηδία γιὰ τὴν Πανήγυρι τοῦ Ναοῦ μαζί μὲ ὀμάδα Προσκυνητῶν ἐξ Ἑλλάδος.

† Γ.Ι.Μ.